

WYROK

W IMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lipca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu w XVII Wydziale Karnym – Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący: SSO Jerzy Andrzejewski

Protokolant: st. prot. sąd. Agnieszka Słuja-Goronska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej

po rozpoznaniu w dniu 19 lipca 2017 r.

sprawy **J. Ż.**

oskarżonego z art. 178a § 1 kk

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Lesznie z dnia 21 marca 2017 r.

w sprawie sygn. akt II K 32/17

1. Utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;
2. Zwalnia oskarżonego od ponoszenia kosztów za postępowanie odwoławcze, w tym odstępuje od wymierzenia mu opłaty za II instancję.

SSO Jerzy Andrzejewski

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 marca 2017 roku, wydanym w sprawie o sygnaturze akt II K 32/17, Sąd Rejonowy w Lesznie uznał oskarżonego J. Ż. za winnego zarzucanego mu czynu, to jest przestępstwa z art. 178 a § 1 k.k. i za to - na podstawie art. 178 a § 1 k.k. - wymierzył mu karę grzywny w ilości 120 (sto dwadzieścia) stawek dziennych grzywny ustalając wysokość jednej, dziennej stawki grzywny na kwotę 10 (dziesięć) złotych, orzekł zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych, świadczenie pieniężne i obciążył oskarżonego kosztami postępowania.

Wyrok ten w całości zaskarżył obrońca oskarżonego, który w oparciu o art. 438 pkt 1 i 3 k.p.k. zarzucił rozstrzygnięciu błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku mający wpływ na jego treść, polegający na mylnym przyjęciu przez Sąd Rejonowy, że oskarżony nie zasługuje na zastosowanie wobec niego instytucji warunkowego umorzenia postępowania karnego oraz obrazę przepisu art. 53 k.k. w zw. z art. 115 § 2 k.k., polegającą na wymierzeniu oskarżonemu kary w oparciu o przesłanki, których ustawodawca nie wskazał w katalogu okoliczności wymienionych w art. 53 k.k.

Przy tak sformułowanych zarzutach obrońca oskarżonego wniósł o warunkowe umorzenie postępowania karnego i orzeczenie wobec oskarżonego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres nie dłuższy niż 1 rok, a także obniżenie środka karnego w postaci świadczenia pieniężnego z kwoty 5.000 zł do kwoty 1.000 zł.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonego okazała się bezzasadna, co skutkowało utrzymaniem w mocy zaskarżonego wyroku.

Na wstępie Sąd Okręgowy pragnie podkreślić, iż w jego ocenie Sąd I instancji prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe, a następnie poprawnie ocenił zgromadzony materiał dowodowy uwzględniając reguły sformułowane w przepisach art. 4, 5 i 7 k.p.k., która to ocena jest oceną bezstronną, nie narusza granic oceny swobodnej, jest zgodna z zasadami wiedzy i doświadczeniem życiowym oraz nie zawiera błędów logicznych. Tok rozumowania oraz wnioski płynące z analizy dowodów zostały szczegółowo przedstawione w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, które w pełni odpowiadało wymogom procesowym określonym w art. 424 k.p.k.

Sąd Okręgowy wreszcie nie dostrzegł uchybień wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., które powodowałyby konieczność uchylenia wyroku niezależnie od granic zaskarżenia. Nadto Sąd Okręgowy pragnie również zaznaczyć, że całkowicie aprobuje stanowisko Sądu Rejonowego co do przyjętej kwalifikacji prawnej czynu zarzucanego oskarżonemu.

Skarżący we wniesionej apelacji sformułował pod adresem wyroku Sądu I instancji zarzut poczynienia przez tenże Sąd błędnych ustaleń faktycznych co skutkowało przyjęciem, że oskarżony nie zasługuje na zastosowanie wobec niego instytucji warunkowego umorzenia postępowania karnego. Zarzut ten okazał się jednak całkowicie chybiony. Zarzut błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku tylko wtedy jest słuszny, gdy zasadność ocen i wniosków wyprowadzonych przez Sąd orzekający z okoliczności ujawnionych w toku przewodu sądowego nie odpowiada prawidłowości logicznego rozumowania. Zarzut ten nie może ograniczać się do samej polemiki z ustaleniami Sądu (por. m. in. OSN PG 1975, 9, 84). Musi wynikać bądź to z niepełności postępowania dowodowego, bądź też z przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów. O takim przekroczeniu można zaś mówić jedynie wówczas, gdy przekonanie Sądu o wiarygodności jednych dowodów i niewiarygodności innych nie jest poprzedzone ujawnieniem w toku rozprawy całokształtu okoliczności i to w sposób podyktowany obowiązkiem dochodzenia prawdy, nie stanowi efektu rozważenia wszystkich okoliczności – zarówno korzystnych, jak i niekorzystnych dla oskarżonego, nie jest logicznie ani wyczerpująco uargumentowane w uzasadnieniu wyroku, bądź też narusza wskazania wiedzy i doświadczenia życiowego (por. m. in. OSN KW 1978, z. 6, poz. 67; OSN KW 1991, z.7-9, poz. 41).

Podkreślić przy tym należy, że błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia może mieć postać tzw. „błędu braku”, który wynikać może z niepełności postępowania dowodowego, bądź błędu „dowolności”, który polega na przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów. Błąd w ustaleniach faktycznych może przy tym być wynikiem nieznaności określonych dowodów lub nieprzestrzegania dyrektyw obowiązujących przy ocenie dowodów (art. 7 k.p.k.) np. błąd logiczny, zlekceważenie niektórych dowodów, danie wiary dowodom nieprzekonywającym, bezpodstawne pominięcie określonych twierdzeń dowodowych, czy oparcie się na faktach w istocie nieudowodnionych (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 9 lutego 2017 r., sygn. akt II AKa 256/16, Legalis nr 1576843).

Sąd Okręgowy w całości podziela stanowisko Sądu I Instancji, iż biorąc pod uwagę całokształt zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego można mówić o wysokim stopniu społecznej szkodliwości czynu popełnionego przez oskarżonego. Zauważyć przy tym należy, iż oskarżony prowadził samochód bezpośrednio po spożyciu alkoholu, ponadto celowo wybrał on inną trasę dojazdu do swego miejsca zamieszkania aby uniknąć przejeżdżania koło radiowozu policyjnego, który w tym czasie znajdował się na terenie miejscowości N..

Oznacza to, iż oskarżony działał wręcz z rażącym lekceważeniem obowiązującego porządku prawnego, będąc w pełni świadomym naganności swego postępowania. Tłumaczenia obrońcy oskarżonego, iż oskarżony poruszał się drogą nieutwardzoną, na której nie było praktycznie żadnego ruchu – choć prawdziwe – nie mogły być uznane za przesądzające dla sposobu zakończenia postępowania w niniejszej sprawie, biorąc pod uwagę iż oskarżony wybrał tą drogę jedynie z wskazanych powyżej względów. Ponadto z wyjaśnień oskarżonego (k. 65) wynika, iż przejechał on odległość około 600 metrów i przed jego domem zatrzymała go Policja, co świadczy o tym, iż odległość od miejsca,

w którym oskarżony spożywał alkohol do miejsca jego zamieszkania była na tyle nieduża, iż mógł on ją spokojnie pokonać pieszo. Powyższe dodatkowo świadczy o wyjątkowo nagannej postawie oskarżonego.

Sąd Okręgowy zgadza się także ze stanowiskiem Sądu I instancji, iż za okoliczności obciążające oskarżonego uznać należy, że przestępstwa tego rodzaju budzą niechęć społeczną i często ich skutkiem są wypadki komunikacyjne, zaś same zachowania są nagminne. W konsekwencji bezkarność tego rodzaju czynu, w sytuacji gdy oskarżony widząc radiowóz policji - zamiast zrezygnować z jazdy samochodem – postanawia popełnić przestępstwo, a do tego starał się ominąć radiowóz, nie byłaby akceptowalna, zarówno z uwagi na oddziaływanie wyroku w odniesieniu do sprawcy, jak i w zakresie prewencji ogólnej. Nadto zachowanie oskarżonego w postaci jazdy bocznymi drogami - zdaniem Sądu Okręgowego - świadczy o celowym działaniu oskarżonego, nakierowanym na uniknięcie odpowiedzialności karnej.

Jednocześnie Sąd Okręgowy pragnie zauważyć, że dokonując analizy uzasadnienia przedmiotowego orzeczenia powziął przekonanie, iż intencją Sądu Rejonowego nie było poczytanie oskarżonemu za okoliczność obciążającą fakt, że jest on członkiem ochotniczej straży pożarnej. Wskazując na tę okoliczność Sąd I instancji chciał, być może nieumiejętnie, wyrazić swoje zdumienie co do postępowania oskarżonego, który jako członek ochotniczej straży pożarnej niewątpliwie styka się z wypadkami powodowanymi przez osoby prowadzące pojazdy pod wpływem alkoholu i pomimo tego postanowił on prowadzić samochód w stanie nietrzeźwości i to pomimo spożytego krótko wcześniej alkoholu i znajdującego się w pobliżu patrolu policji. Nieprzejrzyste sformułowanie przez Sąd I instancji przedmiotowego poglądu umożliwiło obrońcy interpretowanie tego fragmentu uzasadnienia jako poczytanie oskarżonemu faktu służenia w ochotniczej straży pożarnej jako okoliczności obciążającej. Jednakże Sąd Okręgowy pragnie przy tym zauważyć, iż oskarżony jako osoba, która udziela się publicznie i jest przy tym rozpoznawana w społeczności lokalnej – na co wskazuje sam oskarżony w toku postępowania - powinien starać się swoim zachowaniem tym bardziej dawać przykład dobrej, praworządnej postawy obywatelskiej.

Nawet jednak przy przyjęciu, że intencje Sądu I instancji w tym zakresie odpowiadają treści ich odczytania przez obrońcę (tj. że Sąd I instancji rzeczywiście poczytał służbę w OSP jako okoliczność obciążającą), wyeliminowanie tej przesłanki z oceny postępowania oskarżonego to i tak nie skutkowałoby to innym rozstrzygnięciem sprawy. Za wymierzeniem oskarżonemu kary (a więc bez zastosowania instytucji warunkowego umorzenia postępowania) przemawiały bowiem okoliczności obciążające zaistniałe w niniejszej sprawie, a przede wszystkich ich waga i nasilenie.

Sąd Okręgowy pragnie w tym miejscu z całą stanowczością podkreślić, iż nie sposób jest zastosować w niniejszym przypadku instytucji warunkowego umorzenia postępowania jeżeli zauważymy, iż oskarżony prowadził pojazd bezpośrednio po spożyciu alkoholu i nawet widok radiowozu policji stojącego przy drodze nie odwiódł go od tego, co więcej oskarżony wykazał się tutaj rażąco zuchwałością i postanowił - miast odstąpić od swego zamiaru i iść do domu pieszo, tym bardziej, że odległość ta nie była duża – dopuścić się przestępstwa, a przy tym przedmiotowy radiowóz „objechać” czując się całkowicie bezkarny. Biorąc to pod uwagę Sąd Okręgowy nie podziela stanowiska obrońcy oskarżonego w zakresie niesłusznego niezastosowania instytucji warunkowego umorzenia postępowania w stosunku do oskarżonego.

Z uwagi na powyższe okoliczności na uwzględnienie - zdaniem Sądu Okręgowego - nie zasługiwała także argumentacja skarżącego, że niewielka zawartość alkoholu w wydychanym przez oskarżonego powietrzu sama świadczy o tym, iż społeczna szkodliwość popełnionego przez niego czynu była nieznaczna. Podobnie Sąd Okręgowy nie podzielił argumentacji skarżącego, że w praktyce sądów powszechnych instytucję warunkowego umorzenia postępowania stosowano do sprawców, którzy mieli znacznie większe stężenie alkoholu w wydychanym powietrzu niż oskarżony. Sąd Okręgowy pragnie zauważyć jednocześnie, iż rolą Sądu rozpatrującego sprawę każdorazowo jest zbadanie całokształtu okoliczności przemawiających zarówno na korzyść, jak i niekorzyść oskarżonego i wydanie orzeczenia po szczegółowym przeanalizowaniu sprawy. Sąd rozpatrujący sprawę nie jest związany innymi orzeczeniami, wydanymi nawet w sprawach jakby się wydawało podobnych i każdorazowo jest niezawisły i niezależny w swoich osądach. Mając to na uwadze stanowisko obrońcy oskarżonego w przedmiotowym zakresie nie może zasługiwać na uwzględnienie.

Podkreślić przy tym należy, iż warunkowe umorzenie postępowania jest instytucją o charakterze szczególnym i powinno mieć zastosowanie tylko w wyjątkowych przypadkach. Sąd Okręgowy podziela w tym zakresie zapatrywanie Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 17 maja 2016 r., sygn. akt III KK 28/16, że: „zastosowanie instytucji warunkowego umorzenia postępowania jest możliwe tylko wtedy, gdy koniunkcyjnie występują ściśle określone okoliczności, mające w większości charakter materialnoprawny, warunkujące uznanie niecelowości kontynuowania postępowania karnego. Zatem sąd meriti ma prawo (a nie obowiązek) warunkowo umorzyć postępowanie, w wypadku łącznego spełnienia wszystkich przewidzianych przez ustawę przesłanek, tj. wówczas, kiedy: 1) wina sprawcy i społeczna szkodliwość czynu nie są oceniane jako znaczne; 2) brak jest wątpliwości co do okoliczności popełnienia czynu; 3) sprawca dotychczas nie był karany za przestępstwo umyślne; 4) postawa sprawcy, jego właściwości i warunki osobiste oraz dotychczasowy sposób życia uzasadniają przypuszczenie, że pomimo umorzenia postępowania będzie przestrzegał porządku prawnego, zaś w szczególności nie popełni przestępstwa (arg. ex art. 66 § 1 KK); 5) występki jest zagrożony karą do 5 lat (od 1 lipca 2015 r.) pozbawienia wolności (arg. ex art. 66 § 2 KK). (...) wszystkie przesłanki warunkowego umorzenia postępowania bezwzględnie muszą ziścić się w momencie stosowania tego instrumentu probacyjnego.”

Biorąc pod uwagę powyższe, z uwagi na znaczną społeczną szkodliwość czynu oskarżonego oraz brak przekonania, że oskarżony będzie w przyszłości przestrzegał porządku prawnego nie było możliwe zastosowanie instytucji warunkowego umorzenia postępowania w niniejszej sprawie.

Reasumując powyższe rozważania, Sąd Okręgowy uznał, że zawarte w zaskarżonym wyroku ustalenia prowadzące do uznania oskarżonego za winnego zarzucanego mu przestępstwa znajdują pełne oparcie w prawidłowo ocenionym materiale dowodowym uzasadniającym orzeczenie oskarżonemu kary bez zastosowania warunkowego umorzenia postępowania, odmienne zaś w tym zakresie stanowisko skarżącego stanowi pozbawioną merytorycznego uzasadnienia polemikę z prawidłowym w tym zakresie stanowiskiem Sądu I instancji. Podniesione zatem w apelacji zarzuty błędów w ustaleniach faktycznych skutkującego niezastosowaniem instytucji warunkowego umorzenia postępowania, jak i naruszenia art. 53 k.k. w zw. z art. 115 § 2 k.k. polegającego na wymierzeniu oskarżonemu kary w oparciu o przesłanki, których ustawodawca nie wskazał w katalogu okoliczności wymienionych w art. 53 k.k. okazały się całkowicie chybione.

Odnosząc się do wymierzonej oskarżonemu kary grzywny wskazać należy, iż oskarżonemu zarzucono popełnienie występku z art. 178a § 1 k.k., za popełnienie którego ustawodawca przewidział karę grzywny, ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2. W okolicznościach niniejszej sprawy Sąd I instancji, po rozważeniu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, biorąc pod uwagę zarówno okoliczności obciążające, jak łagodzące, wymierzył oskarżonemu karę 120 (stu dwudziestu) stawek dziennych grzywny określając wysokość jednej stawki na kwotę 10 (dziesięciu) złotych, która zdaniem Sądu Okręgowego, biorąc pod uwagę postępowanie sprawcy, a w szczególności fakt, iż umyślnie – w zamiarze bezpośrednim - prowadził on pojazd pod wpływem alkoholu, starając się przy tym ominąć radiowóz Policji, nie stanowi kary rażąco niewspółmiernej. Z karą rażąco niewspółmiernością - w rozumieniu art. 438 pkt 4 k.p.k. - mamy do czynienia, gdy przy orzekaniu kar jednostkowych lub kary łącznej nienależycie uwzględniono zawarte w Kodeksie karnym dyrektywy jej wymiaru (art. 53 k.k.). O karze rażąco niewspółmiernej można przy tym mówić tylko wówczas, gdy wymiar ten pozostaje w rażącej dysproporcji w stosunku do kary, jaką zazwyczaj wymierza się za dany czyn, przy uwzględnieniu wspomnianych dyrektyw jej wymiaru. Nie może więc chodzić tutaj o zwykłą nieproporcjonalność, lecz o nieproporcjonalność zasadniczą, której poziomu w żaden sposób nie da się zaakceptować (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 1974r., sygn. akt V KRN 60/74). Mając na uwadze powyższe stwierdzić należało, iż kara grzywny orzeczonej przez Sąd Rejonowy w Lesznie nie jest sankcją niewspółmiernie surową albowiem wymierzono mu karę najłagodniejszego rodzaju, w dolnych granicach ustawowego zagrożenia i przy określeniu wysokości stawki dziennej w minimalnej wysokości. Wymierzona J. Ż. kara zasadnicza jest więc adekwatna do stopnia zawinienia i spełnia wszystkie zasady określone w art. 53 i następnych Kodeksu karnego.

Na aprobatę Sądu Odwoławczego zasługują również rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego w przedmiocie orzeczonego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 (trzech) lat oraz obowiązku zapłaty świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w wysokości 5.000 zł. Sąd Okręgowy pragnie jednocześnie zauważyć, iż z uwagi na skazanie oskarżonego za przestępstwo określone w art. 178 a § 1 k.k. rozstrzygnięcia te miały charakter obligatoryjny, zaś Sąd orzekł je w najniższych dozwolonych prawnie wysokościach. W tym także zakresie Sąd Okręgowy w pełni podziela wywody Sądu I instancji wskazane jako uzasadnienie orzeczonych wobec oskarżonego środków karnych.

Podkreślić przy tym należy, iż Sąd Okręgowy - zgodnie z dyrektywą wyrażoną w art. 447 § 1 k.p.k. - zobowiązany był do kontroli odwoławczej całości zaskarżonego wyroku, obejmującej poprawność oceny dowodów dokonanej przez Sąd I instancji, trafność poczynionych na ich podstawie ustaleń faktycznych, a także ocenę prawną tych ustaleń. Biorąc powyższe pod uwagę, a nadto nie dostrzegając bezwzględnych przyczyn odwoławczych, Sąd Okręgowy utrzymał zaskarżony wyrok w mocy i zwolnił oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych w tym opłaty.

Jerzy Andrzejewski.